

मैत्रावरुणर्वसिष्ठः। विश्वे देवाः, १६ अहिः, १७ अहिर्बुध्न्यः। द्विपदा विराट्, २२-२५ त्रिष्टुप्, ।

प्र शुक्रैतु देवी मनीषा अस्मत्सुतष्टो रथो न वाजी ॥ ७.०३४.०१

सुतष्टः- सुष्टु निर्मितः। वाजी- गतिमान्। रथः। न- इव। अस्मत्- अस्मत्तः। शुक्रा- शुभ्रा।

देवी- दीप्ता। मनीषा- स्तुतिरूपा मेधा। प्र एतु- प्रसरतु ॥१॥

विदुः पृथिव्या दिवो जनित्रं शृण्वन्त्यापो अघ क्षरन्तीः ॥ ७.०३४.०२

पृथिव्या दिवः- द्यावापृथिव्योः। क्षरन्तीः- क्षरन्त्यः। आपः- मूलशक्तिधाराः। शृण्वन्ति-

अस्मत्सुतिं शृण्वन्ति। जनित्रम्- स्वमूलम्। विदुः- जानन्ति ॥२॥

आपश्चिदस्मै पिन्वन्त पृथ्वीवृत्रेषु शूरा मंसन्त उग्राः ॥ ७.०३४.०३

पृथ्वीः- प्रथमानाः। आपः- उदकानि। आधारशक्तिधाराः। अस्मै- तस्मा इन्द्राय। पिन्वन्त-

आप्यायन्ते। शूर- समर्थ। उग्राः- उद्गूर्णाः। वृत्रेषु- आवरणनाशनेषु निमित्तेषु। मंसन्ते- त्वां

स्तुवन्ति ॥३॥

आ धूर्षस्मै दधाताश्वानिन्द्रो न वज्री हिरण्यबाहुः ॥ ७.०३४.०४

अस्मै- इन्द्राय। धूर्ष- रथधूर्ष। अश्वान्- प्राणतुरगान्। आ दधात- धारयत। इन्द्रः। वज्री-

वज्रपाणिः। न- च। हिरण्यबाहुः- सुवर्णपाणिः ॥४॥

अभि प्र स्थाताहैव यज्ञं यातेव पत्मन्तमना हिनोत ॥ ७.०३४.०५

यज्ञं प्रति। प्र स्थात- प्रस्थानं कुरुत। पत्मन्- मार्गे। तमना- स्वतः। यातेव- गन्तेव। हिनोत-

गच्छत ॥५॥

तमना समत्सु हिनोत यज्ञं दधात केतुं जनाय वीरम् ॥ ७.०३४.०६

त्मना- स्वतः । समत्सु- वृत्रैर्जनितेषु समरेषु । हिनोत- प्रेरयत । यज्ञम् । केतुम्- प्रज्ञाम् । वीरम् ।
जनाय- जनहिताय । दधात- धारयत ॥६॥

उदस्य शुष्माद्भानुर्नार्तं बिभर्ति भारं पृथिवी न भूम ॥ ७.०३४.०७

अस्य- एतस्य यज्ञस्य । शुष्मात्- बलात् । भानुः- सूर्यः । न- सम्प्रति । आर्त- उद्गच्छति । भूम-
भूतानि । पृथिवी- भूमिः । न- इव । भारम्- लोकस्य भारम् । बिभर्ति- धारयति ॥७॥

ह्वयामि देवाँ अयातुरग्ने साधन्नृतेन धियं दधामि ॥ ७.०३४.०८

अयातुः- अहिंसकः सन् । देवान् । ह्वयामि- आह्वये । अग्ने- पावक सत्कृतो । साधन्- साधयन् ।
ऋतेन- सत्येन । धियम् । दधामि- धारयामि ॥८॥

अभि वो देवीं धियं दधिध्वं प्र वो देवत्रा वाचं कृणुध्वम् ॥ ७.०३४.०९

वः- यूयम् । देवीम्- द्योतनशीलाम् । धियम् । दधिध्वम्- धारयत । वः- यूयम् । देवत्रा- देवेषु ।
वाचम्- मन्त्रम् । प्र- प्रकर्षेण । कृणुध्वम्- कुरुथ ॥९॥

आ चष्ट आसां पाथो नदीनां वरुण उग्रः सहस्रचक्षाः ॥ ७.०३४.१०

उग्रः- वीरः । सहस्रचक्षाः- अनन्तदर्शनः । वरुणः- ऋतदेवः । आसाम् । नदीनां पाथः- उदकानि
मूलशक्तिधाराः । आ चष्टे- पश्यति ॥१०॥

राजां राष्ट्रानां पेशो नदीनामनुत्तमस्मै क्षत्रं विश्वायु ॥ ७.०३४.११

राष्ट्रानाम्- राष्ट्रानां प्राणियुक्तदेशानाम् । राजा- स्वामी । नदीनाम्- अपाम् । पेशः- रूपभृत् ।
अस्मै- एतस्मै । विश्वायु- सर्वक्षेमकरम् । क्षत्रम् । अनुत्तम्- अबाधितम् ॥११॥

अविष्टो अस्मान्विश्वासु विक्ष्वद्यु कृणोत शंसं निनित्सोः ॥ ७.०३४.१२

विश्वासु- सर्वासु । विक्षु- प्रजासु । अस्मान्- नः । अविष्ट- रक्षत । शंसं निनित्सोः-
निन्दितुमिच्छतः । अद्युम्- अदीप्तिम् । कृणोत- कुरुत ॥१२॥

व्येतु दिद्युद्विषामशैवा युयोत विष्वग्रपस्तनूनाम् ॥ ७.०३४.१३

अशेवा- दुःखकरम् । द्विषाम्- द्वेष्टृणाम् । दिद्युत्- प्रहरणम् । व्येतु- अपगच्छतु । विष्वक्- सर्वतः ।

तनूनाम्- देहानाम् । रपः- पापम् । युयोत- पृथक्कुरुत ॥१३ ॥

अवीन्नो अग्निर्हव्यान्नमोभिः प्रेष्ठो अस्मा अधायि स्तोमः ॥ ७.०३४.१४

हव्यात्- हव्यानामत्ता । अग्निः । नः- अस्मान् । अवीत्- रक्षतु । नमोभिः- वन्दनैः । प्रेष्ठः-

अतिशयेन प्रेमकरः । स्तोमः- मन्त्रः । अस्मै- एतस्मै । अधायि- स्थापितः ॥१४ ॥

सजृद्वैवेभिरपां नपातं सखायं कृध्वं शिवो नो अस्तु ॥ ७.०३४.१५

देवेभिः- देवैः । सजूः- सहृदयम् । अपां नपातम्- मूलशक्तिधाराजम् । सखायम्- मित्रम् । कृध्वम्-

कुरुत । सः । नः- अस्माकम् । शिवः- क्षेमकरः । अस्तु- भवतु ॥१५ ॥

अब्जामुक्थैरहिं गृणीषे बुध्ने नदीनां रजस्सु सीदन् ॥ ७.०३४.१६

अब्जाम्- उदकजम् । वैद्युतोन्निरुदकजः । मूलशक्तिधाराजमित्याध्यात्मिके । अहिम्- अहीनम् ।

नदीनाम्- अपामाधारशक्तिधाराणाम् । बुध्ने- मूलस्थाने । गृणीषे- स्तौमि । रजःसु- जीवोदके ।

सीदन्- सीदन्तं स्तौमि ॥१६ ॥

मा नोऽहिर्बुध्न्यो रिषे धान्मा यज्ञो अस्य स्निग्धतायोः ॥ ७.०३४.१७

अहिर्बुध्न्यः- अहीनमूलः । नः- अस्मान् । रिषे- हिंसायै । मा । धात्- यच्छतु । अस्य- एतस्य ।

ऋतायोः- सत्यकामस्य । यज्ञः । मा नश्यतु ॥१७ ॥

उत न एषु नृषु श्रवो धुः प्र राये यन्तु शर्धन्तो अर्यः ॥ ७.०३४.१८

शर्धन्तः- बलं कुर्वन्तः । अर्यः- आर्याः । नः- अस्माकम् । एषु- एतेषु । नृषु- मनुष्येषु । श्रवः-

श्रुतिम् । धुः- धारयन्तु । राये- दानयोग्यसम्पदे । प्र यन्तु- प्रगच्छन्तु ॥१८ ॥

तपन्ति शत्रुं स्वर्णं भूमा महासैनासो अमैभिरेषाम् ॥ ७.०३४.१९

महासेनासः- महासेनापतयः । एषाम्- एतेषां मरुताम् । अमिभिः- बलैः । भूम- भुवनानि । स्वर्न-
सूर्य इव । शत्रुम्- रिपुम् । तपन्ति ॥१९॥

आ यन्नः पत्नीर्गमन्त्यच्छा त्वष्टा सुपाणिर्दधातु वीरान् ॥ ७.०३४.२०

यत्- यदा । नः- अस्मान् । अच्छ- अभिलक्ष्य । पत्नीः- जायाः । आ गमन्ति- आगच्छन्ति ।
तदा । सुपाणिः- शोभनबाहुः । त्वष्टा- तनूकरणदेवता । वीरान्- समर्थान् पुत्रान् । दधातु-
धारयतु ॥२०॥

प्रति नः स्तोमं त्वष्टा जुषेत स्यादस्मे अरमतिर्वसूयुः ॥ ७.०३४.२१

नः- अस्माकम् । स्तोमम्- मन्त्रम् । त्वष्टा- शिल्पाधिदेवता । प्रति जुषेत- प्रतिसेवेत । अस्मे-
अस्मभ्यम् । अरमतिः- विरक्तस्त्वष्टा । वसूयुः- सम्पत्सम्पादकः । स्यात्- भवेत् ॥२१॥

ता नो रासत्रातिषाचो वसून्या रोदसी वरुणानी शृणोतु ।

वरूत्रीभिः सुशरणो नो अस्तु त्वष्टा सुदत्रो वि दधातु रायः ॥ ७.०३४.२२

रातिषाचः- दानयुक्ताः । ता- तानि । वसूनि- धनानि । नः- अस्मभ्यम् । रासन्- यच्छन्तु । रोदसी-
द्यावापृथिव्यौ । अभिशृणुताम् । वरुणानी- ऋताधिदेवता । शृणोतु । वरूत्रीभिः- श्रेष्ठाभिः । सुदत्रः-
शोभनदाता । त्वष्टा । नः- अस्माकम् । सुशरणः- शरण्यः । अस्तु- भवतु । रायः- सम्पदः । वि
दधातु- विशेषेण यच्छतु ॥२२॥

तन्नो रायः पर्वतास्तन्न आपस्तद्रातिषाच ओषधीरुत द्यौः ।

वनस्पतिभिः पृथिवी सजोषा उभे रोदसी परि पासतो नः ॥ ७.०३४.२३

नः- अस्मभ्यम् । तत् । रायः- दानयोग्यधनम् । पर्वताः- गिरयो मेघा वा यच्छन्तु । रातिषाचः-
दानशीलाः । आपः । ओषधीः- ओषध्यः । उत- अपि च । द्यौः- नभः । यच्छन्तु । वनस्पतिभिः-
वृक्षैः । पृथिवी- भूमिः । सजोषाः- सहृदया । यच्छतु । उभे । रोदसी- द्यावापृथिव्यौ । नः- अस्मान् ।
परि पासतः- परिपालयताम् ॥२३॥

अनु तदुर्वी रोदसी जिहातामनु द्युक्षो वरुण इन्द्रसखा।

अनु विश्वे मरुतो ये सहासो रायः स्याम धरुणं धियध्वै ॥ ७.०३४.२४

तत् । उर्वी-विस्तीर्णे । रोदसी- द्यावापृथिव्यौ । अनु जिहाताम्- अनुगच्छताम् । द्युक्षः- दिव्यः ।
इन्द्रसखा- इन्द्रसुहृत् । वरुणः । अनुगच्छतु । ये । सहासः- शक्तिभूताः । विश्वे- सर्वे । मरुतः-
वाताः प्राणविशेषाः । अनु गच्छन्तु । धियध्वै- धारणायै । रायः- दानयोग्यसम्पदः । धरुणम्-
धारकं स्थानम् । स्याम- वयं भवेम ॥२४ ॥

तन्न इन्द्रो वरुणो मित्रो अग्निराप ओषधीर्वनिनो जुषन्त।

शर्मन्स्याम मरुतामुपस्थे यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ॥ ७.०३४.२५

इन्द्रः- ईशनाधिदेवता । वरुणः- ऋताधिदेवता । मित्रः- स्नेहाधिदेवता । अग्निः- क्रत्वधिदेवता ।
आपः- उदकानि । ओषधीः- ओषध्यः । वनिनः- वृक्षाः । जुषन्त- सेवन्ताम् । मरुताम्- वातानां
प्राणविशेषाणाम् । उपस्थे- अन्तिके । शर्मन्- क्षेमे । स्याम- भवेम । यूयं पात स्वस्तिभिः सदा
नः ॥२५ ॥